

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

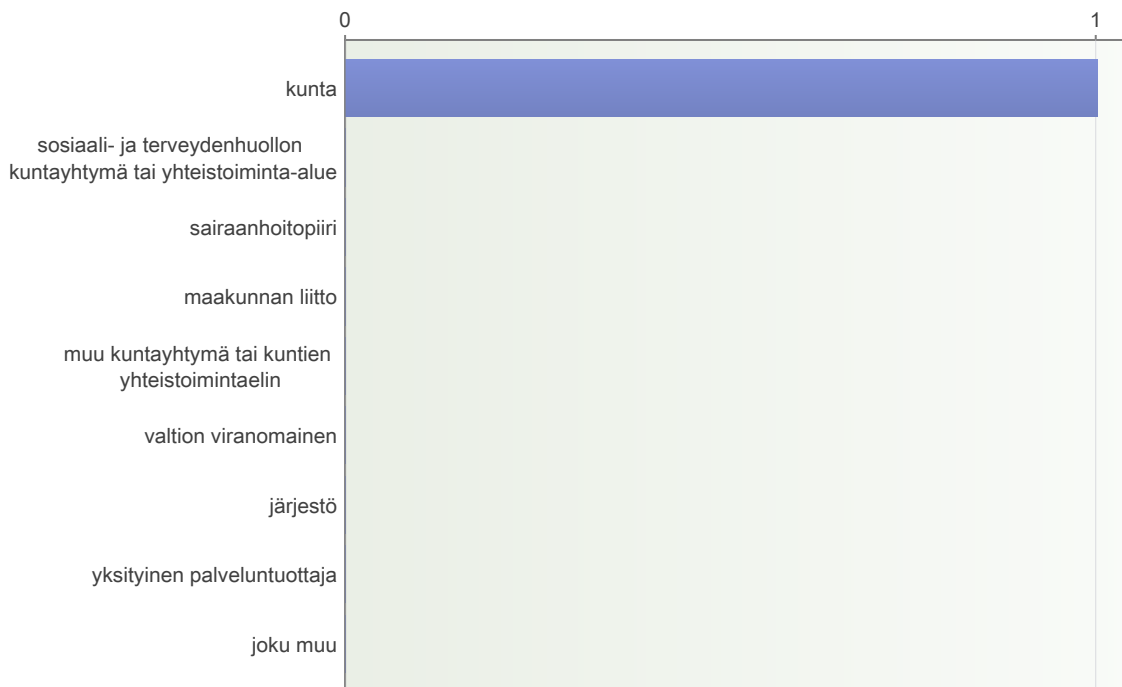
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimitilimessä	Toimielimen nimi
Virolahden kunta	Anita Takasuo	Opintie 4, 49900 Virolahti, anita.takasuo@virolahti.fi, 0503892120	11.12.2017	Virolahden kunnanhallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapaus on lähtökohtaisesti myönteinen ja asiakkaan saamaa palvelukokemusta parantava tekijä. Valinnanvapaus toimii myös kannustimena julkisten palvelujen laadun parantamiseen ja asiakkaan kohtelusta huolehtimiseen. Valinnanvapauden edistäminen terveydenhuollossa on EU:n tasoinen linjaus, ja potilasdirektiivi käytännössä edellyttää valinnanvapauden lisäämistä.

Valinnanvapauden tulee kuitenkin olla hallittua ja pysyä kaikissa olosuhteissa järjestäjätahon hallinnassa. Tätä kautta voidaan parantaa taloudellista tehokkuutta ja edistää laatua. Lakiluonnoksessa esitetty malli kaipaa yksinkertaistamista, selkeytystä ja korjauksia, jotta sote-uudistuksen tavoitteet: hyvinvointi- ja terveyserojen kaventuminen, kustannusten kasvun hillintä, palvelujen yhdenvertaisuuden ja saatavuuden parantaminen, palveluintegraatio sekä peruspalvelujen vahvistaminen toteutuvat. Järjestämisvastuun kantaminen ja palvelujen integraatio on erittäin haasteellista, kun iso osa palveluista siirtyy yritysten vastuulle ja markkinaperusteiseen ohjaukseen. Palvelutuotanto pirstoutuu maakuntien tosiasiallisen ohjauksen ulkopuolelle ja eri palveluihin syntyy asiakkaan näkökulmasta nykyiseen verrattuna uusia rajapintoja.

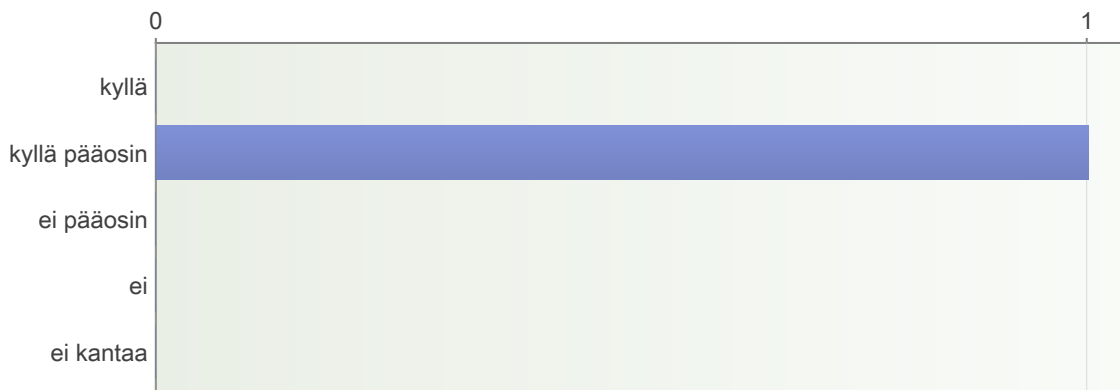
Väestön epätasa-arvoisuuteen liittyy useita ulottuvuuksia: koulutukseen, työhön ja työoloihin, tuloihin ja muihin sosiaalisiin tekijöihin liittyvä epätasa-arvo sekä maantieteelliseen palvelujen saatavuuteen liittyvä epätasa-arvo. Kuitenkin palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden paranemista on vaikea arvioida. Riippuu palveluntuottajille asetettavista ehdoista ja tuottajien rahoituksesta, syntykö palvelutarjontaa myös harvaan asutuille seuduille. On oletettavaa, että suoran valinnan palvelut ja asiakassetelipalvelut keskittyvät suurempiin taajamiin. Yhdenvertaisuus ei näin ollen välttämättä toteudu, vaikka tuotantoa koskevien ratkaisujen tekijänä maakunta on päätöksenteollaan ja ohjannallaan keskeinen vaikuttaja asiassa. Integraation laaja-alainen toteutuminen on edellytys hyvinvointi- ja terveyserojen kaventumiselle, se on taattava myös yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tehtävät jäävät kunnille, joten yhteistyön onnistuminen maakunnan ja kuntien kesken on ratkaisevaa terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisessa. Monialainen yhteistyö, yhdyspinta yhteistyö, tulee varmistaa ja sen merkitys ymmärtää. Tässä yhteydessä tulee myös hyvinvointiin liittyvästä ennaltaehkäisevästä näkökulmasta varmistaa, että sote-keskukset hyödyntävät tehokkaasti alueiden vapaaehtois- ja järjestötyön verkostoja.

Maakunta- ja sote-uudistuksen lainsäädännön keskeneräisyys vaikeuttaa arviointia sekä tämän että useiden muiden kysymysten osalta.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lausuntoluonnoksella oleva lakiluonnos edistää asiakkaiden vaikutusmahdollisuuksia valita palveluita. Mikäli on tarjontaa, on mahdollisuus valita.

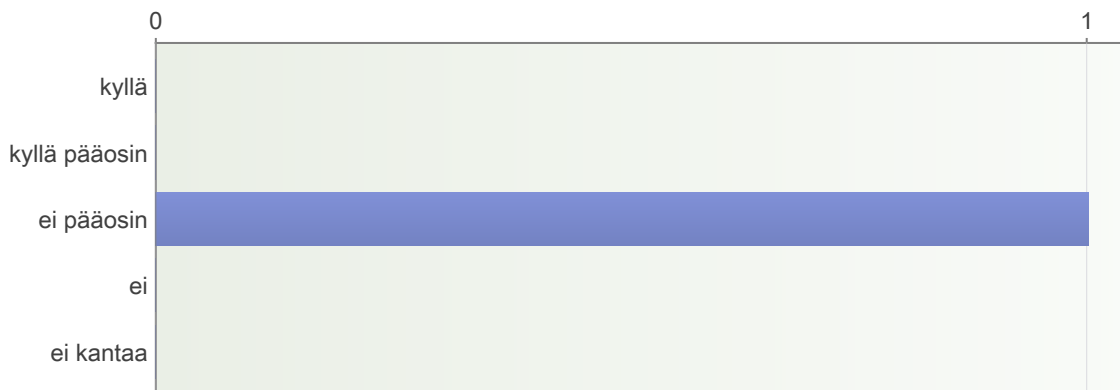
Asiakkaan vaikutusmahdollisuudet omiin palveluihinsa toteutuvat erityisesti alueilla, joilla on valinnan mahdollisuuksia. On kuitenkin tärkeää huomata, että esitettävä valinnanvapausmalli on monimutkainen ja vaikeasti hahmotettava. Sote-palvelujen luonteesta johtuen asiakkailta ja potilailta ei aina ole riittävästi tietoa valintansa perusteeksi. Valinnanvapaus voikin johtaa epätarkoituksenmukaisiin valintoihin. Huoli liittyy erityisesti useita sosiaali- ja terveystalvveluja käyttäviin sekä erityisryhmiin kuten päihde- ja mielenterveys- tai lastensuojelun asiakkaisiin, joiden kyky ohjautua palvelujärjestelmässä ja käyttää asiakasseteliä ja henkilökohtaista budjettia voi olla rajoittunut.

Vaikutusmahdollisuuksia omaan palveluun toki on, mutta kokonaisvaikutukset eivät välttämättä näyntydy asiakkaalle. Asiakasseteliin kohdistuva laaja-alainen käyttöönotto ei palvele tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan etua.

Lakiluonnoksessa jää epäselväksi, mitkä palvelut ovat valinnanvapauden piirissä ja mitkä liikelaitoksessa. Esimerkiksi tehostetun palveluasumisen osalta on tärkeää, että asiakas saa suoran valinnan kokonaisuuteen kuuluvat palvelut siinä tehostetun palveluasumisen toimipisteessä, jossa hän asuu.

7. 3. Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

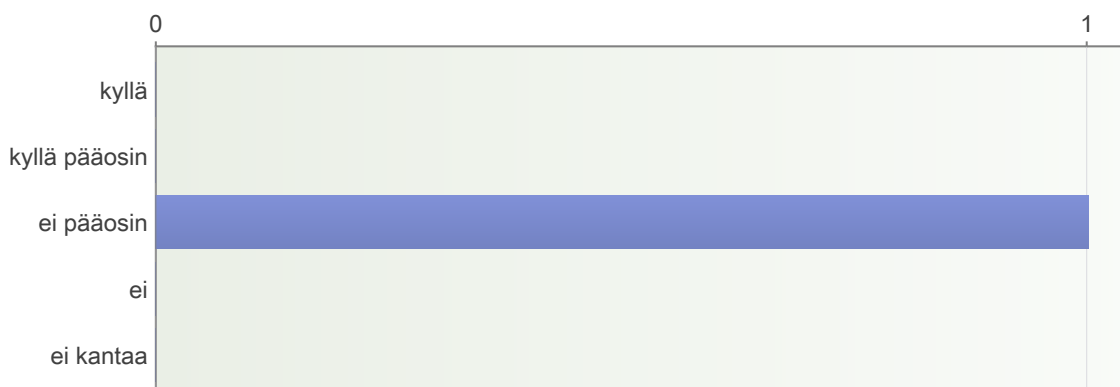
Vastaajien määrä: 1

- Asiakas- ja palveluohjauksessa on tärkeää osata ohjata asiakasta laaja-alaisesti myös muualle kuin sote-palveluihin (esim. järjestöt, vapaaehtoiset, hyte-toimijat). Asiakasohjausyksikön täytyy tehdä jatkuvasti verkostoyhteistyötä eri alueiden toimijoiden kanssa. Miten varmistetaan, että laaja-alainen asiakasohjaus toteutuu yhdenvertaisesti eri toimijoilla? Pahimmillaan malli rapauttaa suomalaisten hyvinvoinnin kannalta edellä mainitun tärkeän tukiverkoston, jos asiakkaita ei ohjata muiden kuin sote-palveluiden ja niissäkin erityisesti terveystalouden piiriin ja jätetään monelle tärkeä muut tukitoimijat huomioimatta.

Asiakkaan näkökulmasta voi olla haastavaa joissakin tilanteissa miettiä minne tulee olla yhteydessä esim. lapsiperhepalveluiden osalta. Ollako yhteydessä sote -keskukseen vai liikelaitokseen. Asiakkaat tarvitsevat varsinkin uudistuksen alussa paljon tukea pohtiessaan palveluun hakeutumista. Tämä puolestaan tulee ottaa huomioon resursseja, niin laadun kuin määrän näkökulmasta, määriteltäessä.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

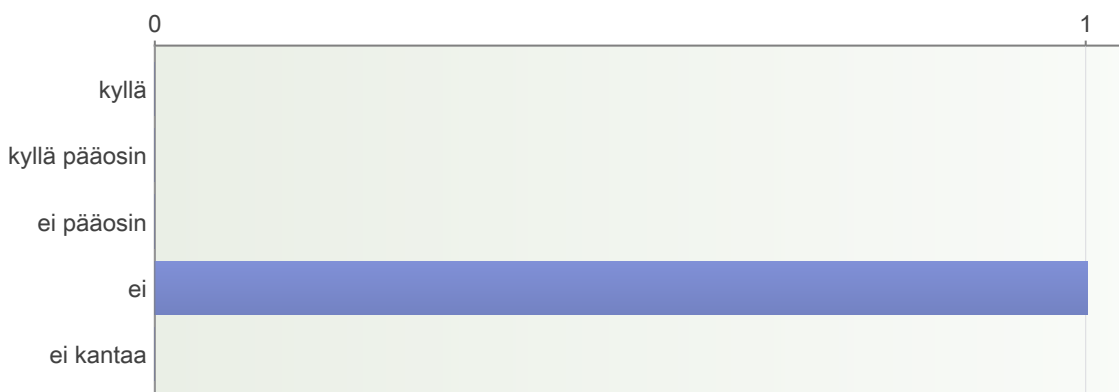
- Paljon palveluja käyttävien palvelujen yhteensovittaminen on haasteellista ja esitettyssä mallissa vaatii valtavasti erilaisia sopimuksia sekä palvelukokonaisuuksien ja palveluketjujen määrittelyä – tarpeeksi yksityiskohtaisia ja toisaalta tarpeeksi joustavia, että asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet tulevat huomioon otetuksi, sillä sote-järjestämislakiluonnoksen mukaan maakunnan on huolehdittava laaja-alaisesti yhteen sovitettuja palveluita tarvitsevien asiakasryhmien ja asiakkaiden tunnistamisesta, palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien määrittelemisestä sekä asiakasta koskevan tiedon hyödyntämisestä eri tuottajien välillä.

Maakunnan tulee tunnistaa paljon palveluita käyttävät, jotta päästään kiinni kunkin kohdalla palveluiden yhteensovittamiseen, palveluiden järkevään ja tehokkaaseen koordinointiin. Ja mitä varhaisemmin, sitä parempi tilanne. Yhteistyö eri toimijoiden välillä on onnistumisen edellytys. Toimijakentän laajentuessa, on selvää että yhteensovittamisessa sekä yhteistyön tekemisessä on omat haasteensa. Ohjauksen ja neuvonnan työkalun tulee olla kunnossa sekä sote -keskuksissa, että maakunnan liikelaitoksissa. Moniammatillisen yhteistyön onnistumisen edellytyksenä on tuntee ja tietää toimijakentän osaaminen.

Palveluketjujen toteutumisen seuranta- ja valvontamahdollisuudet ovat rajalliset mm. pitkistä ketjutuksista ja asiakkaiden useista päällekkäisistä ja samanaikaisista palvelutarpeista johtuen. Ehdotettu asiakassetelijärjestelmä vaikeuttaa muutenkin vaikeasti hallittavaa kokonaisuutta. Sopimusten ja tuottajien valvonta edellyttää runsaasti asiantuntijaresursseja.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Toteutuakseen integraatio vaatii vahvan asiakasohjaus ja -palveluyksikön, jossa tapahtuvan neuvonnan ja ohjauksen tulee olla kokonaisvaltaista, jotta asiakaslähtöinen tarpeeseen perustuva toiminta mahdollistuu.

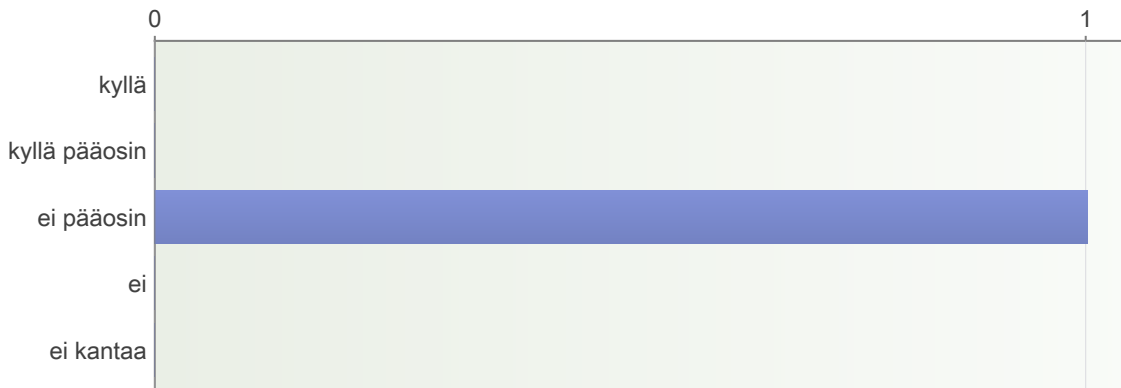
Palveluiden ohjaus ja johtaminen on moniportaisuuden vuoksi haastavaa. Haasteena on laaja monien toimijoiden kokonaisuus, jossa osaamista ja ymmärrystä on oltava kaikilla toimijaosapuolilla myös koko järjestelmän toiminnasta sekä ennen kaikkea miten asiakkuus täällä etenee, asiakastarvelähtöisesti ja asiakasta kuullen. Luonnollisesti toimintaa ja monimuotoisuutta tukevien tietojärjestelmien on oltava kunnossa, jotta sujuva tietojen siirtyminen mahdollistuu ja asiakkaan asia etenee kokonaisuutena eteenpäin. On arvioitu, ettei kaikkia tarvittavia tietojärjestelmiä ole mahdollista toteuttaa uudistuksen voimaantuloon mennessä.

Integraation toteutumiseen tulee vaikuttamaan myös se, minkälainen ansaintalogiikka saa eri tuottajat toimimaan yhtenäisen tavoitteen eteen. Peruspalveluiden vahvistamiseen liittyy vahvasti varhainen tuki, miten siihen liittyvät kannusteet tukevat integraatiota. Voiko mahdollinen osaoptimointi sivuuttaa integraatitavoitteen?

Korvausmenettelyssä esitetään kannustinperusteisen korvauksen käyttömahdollisuudesta palveluintegraatiota vahvistavana tekijänä. Tämä osaltaan saattaa vaikuttaa integraatiota vahvistavasti, joskin kustannuksista vastuussa olevien tahojen laajuus voi osaltaan johtaa osaoptimointiin.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

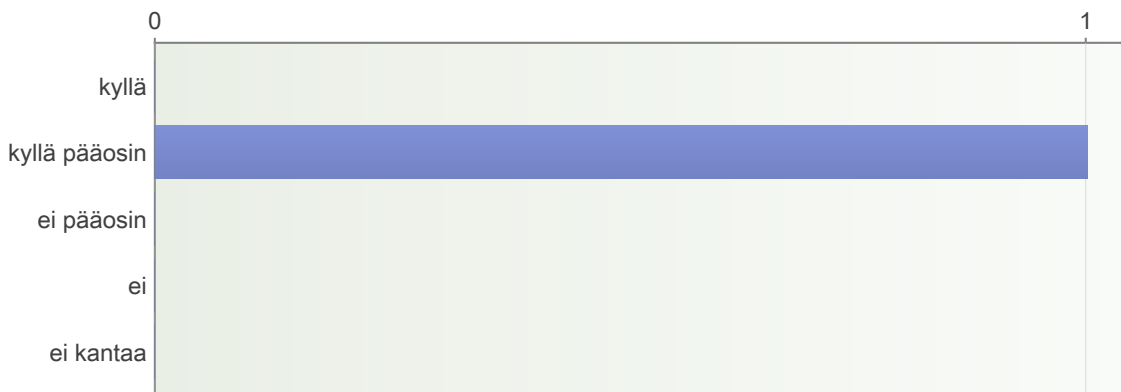
Vastaajien määrä: 1

- Sekä yleisellä että yksityiskohtaisemmalla taholla järjestäjälle muotoutuu esityksen myötä erittäin suuri osaamisvaade toteuttamisen, sen toiminnan ja kustannusten seurannan, valvonnan, siihen liittyvien sopimusten hallintaan liittyen. Palvelukokonaisuuksien määrittelyssä ja rajaamisessa on oltava hyvin tarkka. Tuottajaksi hyväksymisen ehtojen laatiminen vaati palveluiden yhteensovittamisen näkökulmasta osaamista maakunnalta. Miten kirjata ehtoihin riittävän tarkka sisältöjen kuvaus, jotta yhteensovittamisen velvoite toteutuu ja miten sitä valvotaan?

Järjestämisvastuu edellyttää vaativaa ja monipuolista osaamista, mikä alueelta saattaa puuttua ja on vaikeasti hankittavissa. Tällöin riskinä on järjestäjän jääminen liian heikoksi, jolloin kokonaisuuden ohjaaminen halutulla tavalla ei toimi.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Talouden tiukentuminen ja monituottajamallin laadulla kilpaileminen asettaa palveluntuottajat miettimään sitä, miten mahdollisimman tehokkaasti ja oikea-aikaisesti palvelut tuotetaan. Tämä haastaa hakemaan myös uusia innovaatioita.

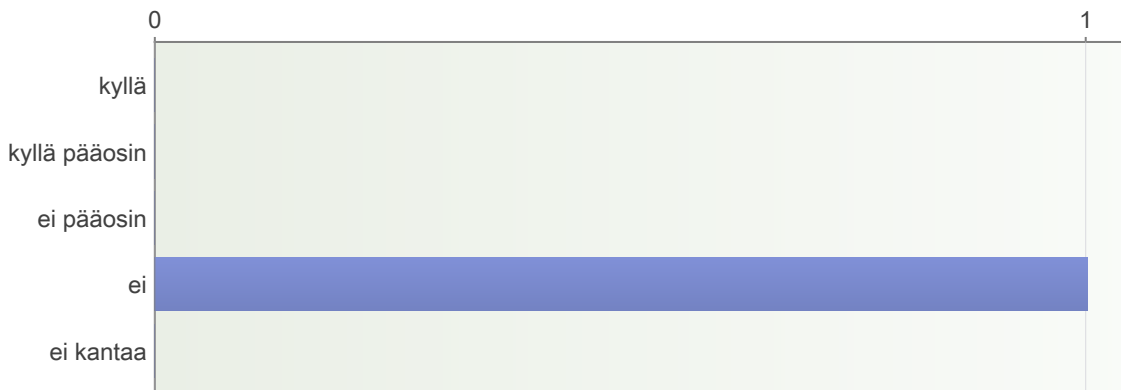
Laajan valinnanvapauden myötä, myös innovaatioita todennäköisesti syntyy luonnostaan. Innovaatioita syntyy sekä maakunnissa että Suomen rajojen ulkopuolella, mm. mahdollisesti tuottajina toimivien monikansallisten yhtiöiden toimintana.

Valinnanvapausuudistus luo mahdollisuuksia uudistaa toimintatapoja ja ottaa käyttöön uusia palveluinnovaatioita. Tavoitteen saavuttaminen riippuu siitä, millainen tuottajille maksettava korvausmalli on ja millä tavalla se kannustaa innovaatioihin.

Tutkimus- ja kehittämistoimintaan osallistuminen edellyttää palveluntuottajalta yhteenvetotiedon raportointia, ei kuitenkaan toiminnan tuloksien julkistamista. Tämä luo kilpailutilannetta markkinalle.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

18. Vapaamuotoiset huomiot.

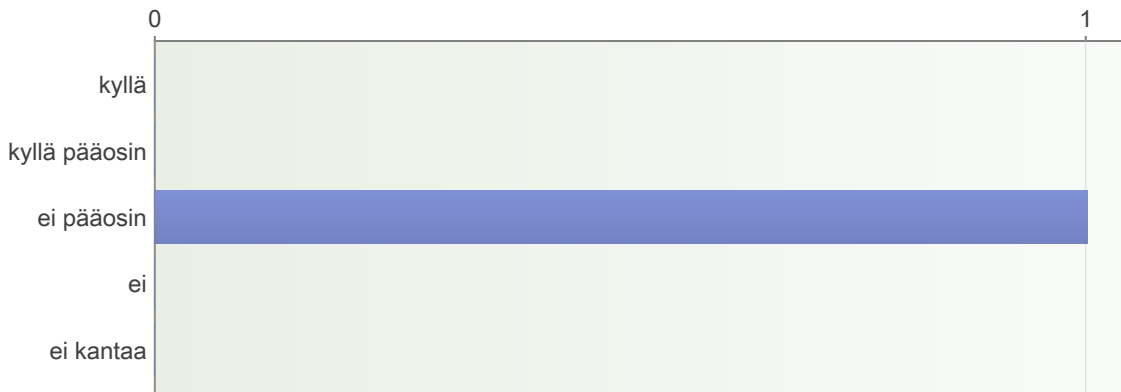
Vastaajien määrä: 1

- Kustannusten hallintaan vaikuttaa oleellisesti maakunnan kyky ja mahdollisuus (tietojärjestelmien toimivuus) ohjata monituottajamallia. Kustannusten nousun riskejä aiheuttavat ainakin järjestäjien sekä tuottajien mittavat ICT-investointikustannukset, maakunnan, maakunnan liikelaitoksen ja tuottajien hallinnolliset tehtävät sekä valinnanvapausmalliin kuuluvat uudet elementit henkilökohtainen budjetti ja asiakassetelin laaja-alainen myöntöperuste sekä suun terveydenhuollon suoran valinnan palvelut. Valinnanvapausuudistuksen on arvioitu lisäävän palvelujen kysyntää, kun yksityistä palvelutuotantoa siirtyy julkisesti rahoitetuksi. Kokonaisjärjestelmästä uhkaa tulla liian monimuotoinen ja ei-ennustettavissa oleva. Maakunta palvelujärjestäjänä ei mitenkään kykene ennakoimaan eikä valvomaan toiminnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta. Luonnollisesti kustannukset nousevat ja lopulta asiakas kärsii tilanteesta. Valinnanvapauden toteuttaminen esitettyssä muodossa vaikeuttaa kustannusten hillintätavoitteen saavuttamista. Uudistuksen eräänä painopisteenä on ollut vahvistaa perustason palveluja, mikä on kannatettava tavoite. Perustason palvelujen ja perustason hoitoon pääsyn vahvistaminen ei kuitenkaan johda erikoissairaanhoidon tarpeen vähenemiseen kuin joiltakin rajatuilta osin. Toisin sanoen perustason palvelujen saatavuudella ei ole vaikutusta kalliiden hoitojen (mm. eräät syöpähoidot, keskosten hoito jne.) kysyntään. Lisäksi vaikka erikoissairaanhoidon palveluja tuotettaisiin perustason yhteydessä, ei se luonnollisestikaan vähennä niiden tuotantokustannuksia, vaikka sinänsä vähentää sairaalassa tuotettujen palveluiden määrää. Valinnanvapaus tulee lisäämään koko terveydenhuoltojärjestelmän kustannuksia aiemmin itsemaksavien potilaiden siirtyessä julkisen sektorin asiakasmaksujen piiriin, sellaisienkin, joilla on kattava työterveyshuolto tai esimerkiksi sairauskuluvakuutus. Saatavuuden paraneminen johtaa kustannusten lisääntymiseen (tarjonta luo kysyntää). Kansainväliset vertailut toisaalta osoittavat sen, että suomalainen erikoissairaanhoidon kustannustehokasta, joten erityisiä perusteita erikoissairaanhoidon rahoitusosuuden vähentämiseen nykyisestä ei ole tunnistettavissa, eikä se ole edes mahdollista hoidon tason laskematta.

Palvelujen innovatiivisilla tuottamismalleilla ja digitaalisuudella, palvelurakenteen muutoksella sekä johtamisen uudistamisella on mahdollisuus saavuttaa kustannusten kasvun leikkausta. Nämä tekijät eivät kuitenkaan suoranaisesti sisälly esitettyyn valinnan vapauslainsäädäntöön.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvueluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Yhtiöttämismvelvoite valinnanvapauden piirissä olevan maakunnallisen tuotannon osalta on vaihtunut huomattavaan asiakassetelin käytön laajentamiseen, joka tämän myötä mahdollistaa yksityisen palvelutuotannon toteutumisen samanlaisena kuin se oli ensimmäisessä mallissa. Maakunnan liikelaitoksen kuitenkin viimekädessä on huolehdittava maakunnan asukkaille palvelujen tarjonnasta, omana palveluna ellei muita tuottajia ole tai alueille esim. liikkuvina palveluina, jonne ei yksityistä tuotantoa synny.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sote-keskuksen palveluvalikoima on varsin sopiva satunnaisesti palvelua tarvitseville. Paljon palveluita tarvitsevien tilanteeseen sote-keskus ei pysty huutoon vastaamaan. Silloin hoitoa / palvelua tuottavien tahojen lukumäärä lisääntyy, tiedonkululle tulee suuret vaatimukset, kokonaisvastuu hajaantuu, kustannukset kohoavat ja asiakaskeskeisyys kärsii. Alueellisten erojen ollessa varsin suuret, jolloin palvelutarpeet ovat myös erilaiset, olisi maakunnalle tärkeää antaa enemmän vaikutusmahdollisuuksia esim. mitä erikoisaloja on keskeisintä tarjota sote-keskusten yhteydessä.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

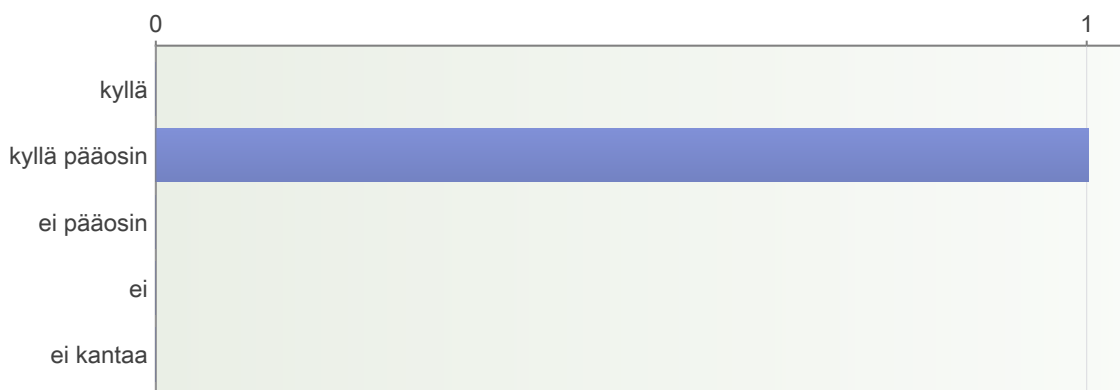

24. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

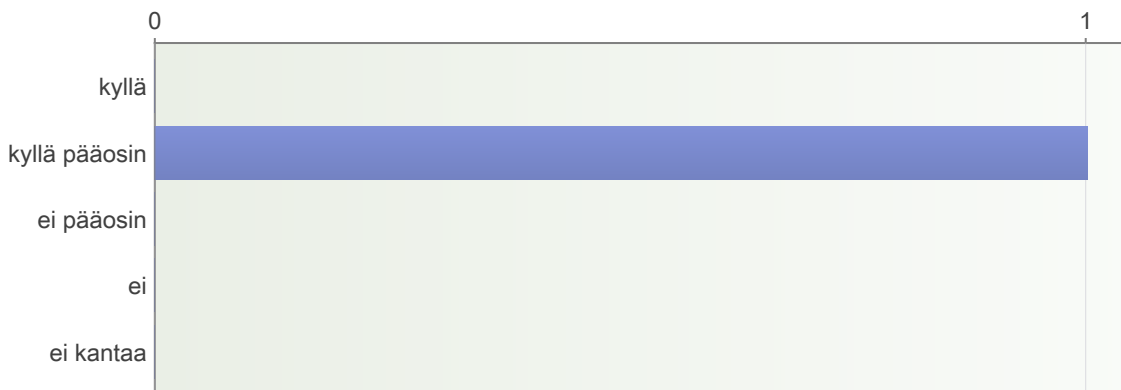

26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

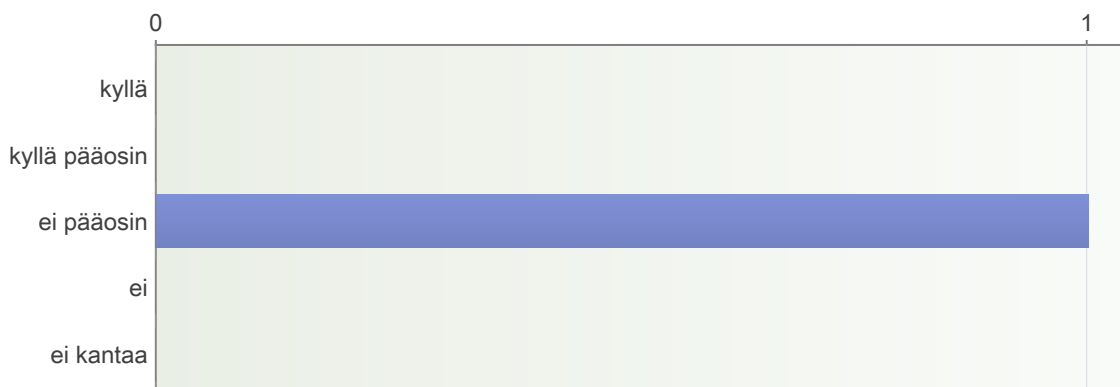
Vastaajien määrä: 1

- Sote-keskusten osalta on kirjattu erikseen tarvittavat erikoisalajat. Ko. pykälän 4 momentissa Suun hoidon yksiköiden kohdalla on sen sijaan kirjaus ”ammattihenkilöiden vastaanotto- ja konsultaatiopalveluja”. Tästä ei voi päätellä mitä hammaslääketieteellistä tai muuta asiantuntemusta ilmaisulla tarkoitetaan.

Kun tarkoitus on ilmeisimmin (vrt. yksityiskohtaiset perustelut), että turvataan mahdollisuus hammaslääketieteen eri klinisten erikoisalojen osaamisen hyödyntämiseen alueellisesti, riippumatta siitä, että näitä resursseja tarvitaan ja käytetään liikelaitoksen vastuulla pääosin muiden kuin suoran valinnan palvelujen piiriin kuuluvassa tuotannossa, tulisi tämä ilmaista tekstissä suoremmin.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

30. Vapaamuotoiset huomiot.

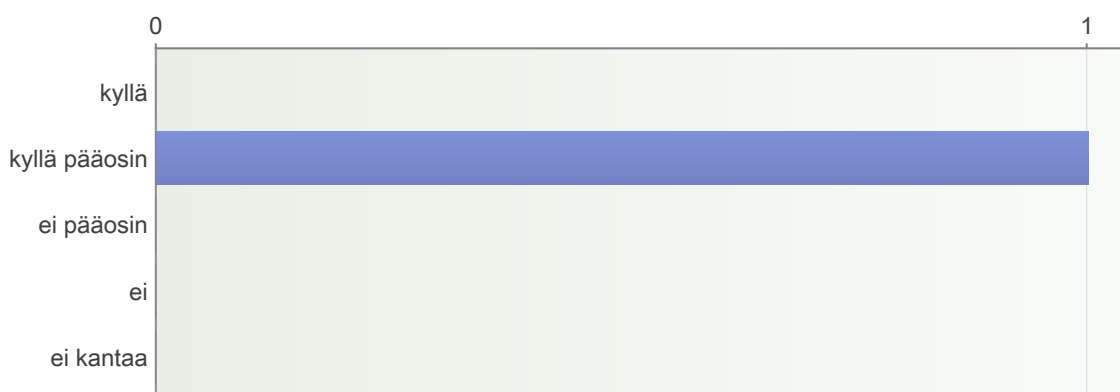
Vastaajien määrä: 1

- Monimutkaista jo suunnitelmassa, saatikka sitten käytännössä. Liikelaitoksella tulee olla sosiaalityöntekijöistä yms. muodostettu ryhmä, joka työskentelee sote-keskusten yhteydessä, tuomassa palvelua suoran valinnan palvelujen yhteyteen. Toisaalta kaikissa sote-keskuksissa on annettava sosiaalihuollon ohjausta ja neuvontaa, joka käsittää sekä avun antamista neuvomalla että ohjauksen mahdollistamista oikean tuen / palvelun piiriin, myös asiakkaan palvelujen yhteensovittamista. Palveluintegraation näkökulmasta tämä on varmasti hyvä asia, mutta miten sitten käytäntöön vietynä toimii asiakkaan edun mukaisesti?

Kokonaisuudessaan sosiaalihuollon osuus koko uudistuksen suunnittelussa on jäänyt liian vähälle huomiolle.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Vastaajien määrä: 1

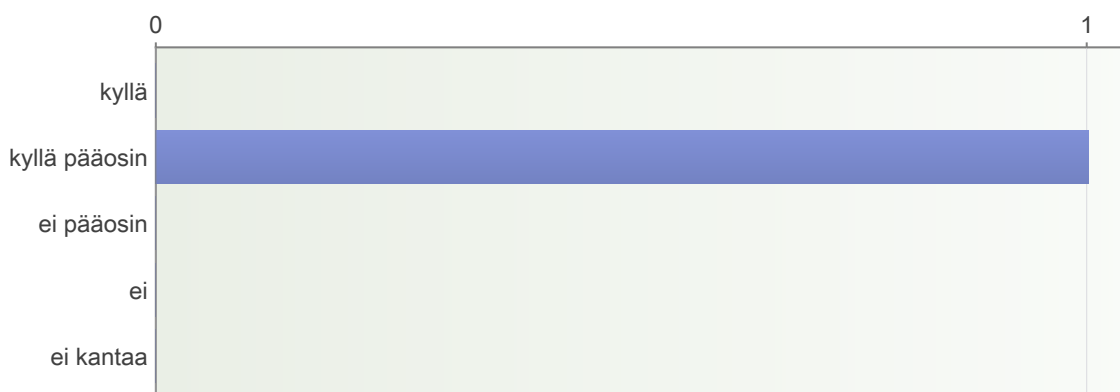
32. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Mikäli asiakas käyttää palveluita eri maakuntien alueella, integraation toteutuminen on vaikea varmistaa.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Vastaajien määrä: 1

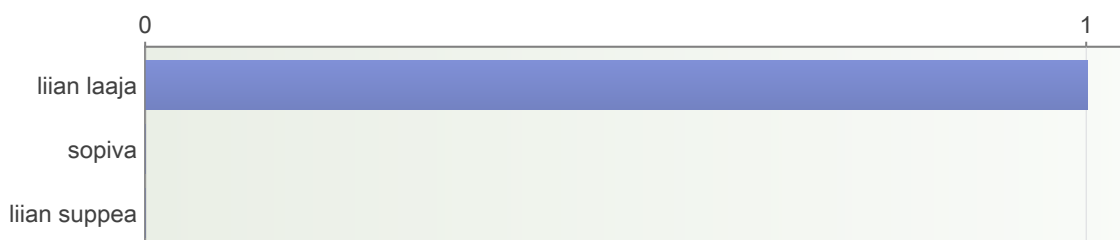
34. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden mahdollisuus on riittävä, mutta se ei välttämättä ole tarkoituksenmukaisen. On tilanteita, jolloin valinnanvapauden mahdollisuutta on asiakkaan edun vuoksi perusteltua rajata. Lisäksi osa asukkaista ei välttämättä kykene käyttämään valinnanvapautta esim. toimintakyvyn rajoittumisen vuoksi.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

36. Vapaamuotoiset huomiot.

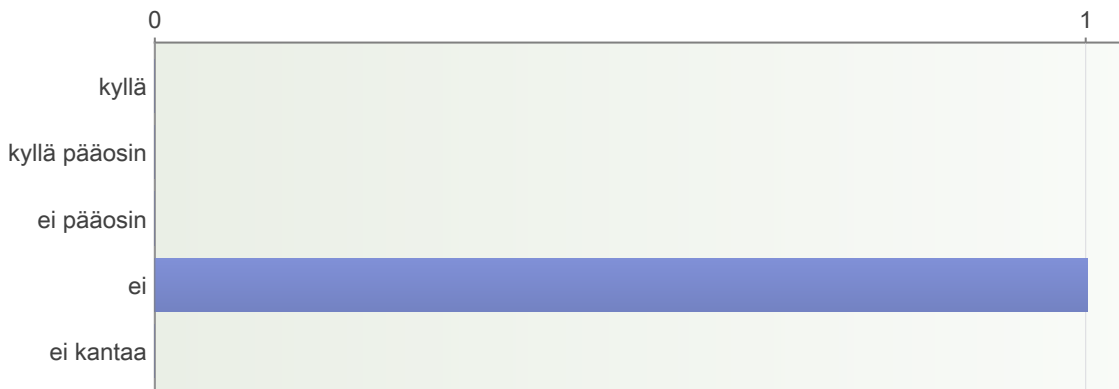
Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelin piiriin ei ole tarkoituksenmukaista sisällyttää leikkaustoimintaa eikä sairaanhoidollisia käyntejä ammattihenkilön vastaanotolla. Kustannukset kasvavat kohtuuttomasti ja potilasturvallisuus heikentyy. Päivystyksen sekä kiireettömän erikoissairaanhoidon resurssiongelma tulee ilmeiseksi.

Miten käytännössä arvioidaan, onko maakunnalla objektiivista lain tarkoittamaa estettä olla ottamatta asiakasseteliä käyttöön jossakin nimeämättömässä palvelussa, jos esimerkiksi asiakasseteli on vastaavasti jo otettu käyttöön jossakin toisessa maakunnassa? Onko riski, että maakunnissa ennakkotapauksiin vetoamisen myötä muodostuu vähittäin toteutuva pakkoliukuma yksityiseen tuotantoon? Uhkakuvassa julkiseksi tuotannoksi jää vain päivystys, sosiaaliviranomaistyö ja erva-tason palvelut; kiireettömien sote-palveluiden tuotanto siirtyy yksityissektorille. Koska liikelaitoksen kannattavuutta ei voi käyttää oman tuotannon turvaamisen perusteluna, tilanne johtaa liikelaitoksen yksikkökustannusten merkittävään kohoamiseen, kun kiinteät kulut jakautuvat yhä suppeammalle tuotemäärälle. Toisin sanoen, miten turvataan maakuntien liikelaitosten mahdollisuus yritysten tapaan kannattavaan toimintaan, kun maakunta lähtökohtaisesti toimii väestövastuullisesti tuottaen kalleimpia palveluja rajatulla alueella? Laajentamalla asiakashankintaa viereisiin maakuntiin? – onko tällainen kehityssuunta tarkoituksenmukaista julkisten varojen käyttöä?

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

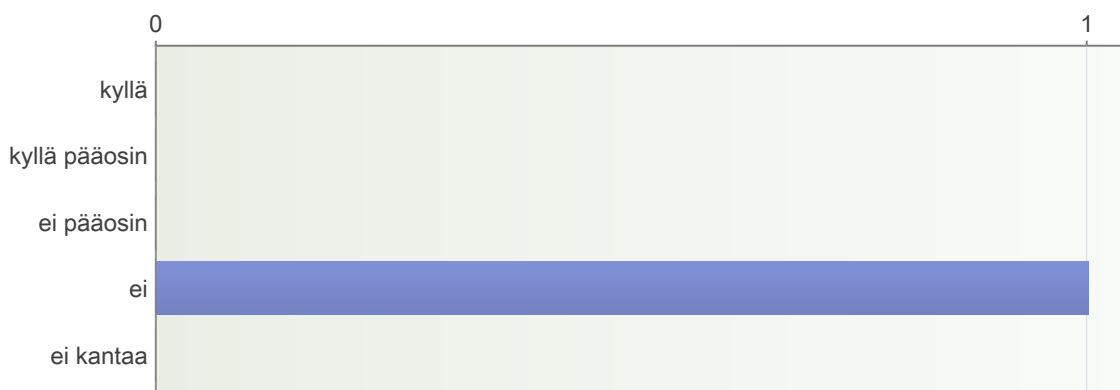
38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunta ei asiakassetelin käyttöä rajaamalla kykene vaikuttamaan tilanteeseen, koska asiakkaalla on aina mahdollista valita toisen maakunnan liikelaitos, jossa tätä rajausta ei välttämättä ole. Liikelaitoksella tulisi olla myös oikeus tuottaa asiakassetelipalveluita, jotta julkinen ja yksityinen tuottaja olisivat yhdenvertaisessa tilanteessa.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

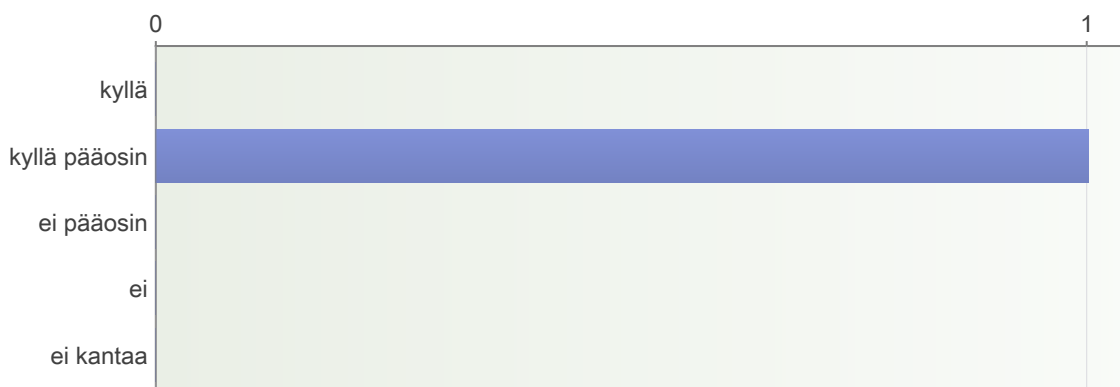
40. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Mikäli erikoislääkäreiden työpanosta tuodaan fyysisesti sote-keskukseen, se aiheuttaa samanlaisen ilmiön kuin leikkaustoiminnan asiakasseteli. Erikoislääkäripalvelut tulee voida järjestää maakunnan liikelaitoksen harkinnan mukaan sote-keskuksissa maakunnan asiakastarvetta vastaavasti. Tässä harkinnan pitäisi tapahtua maakunnan järjestäjän osalta ja yhdessä ministeriön neuvottelussa.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

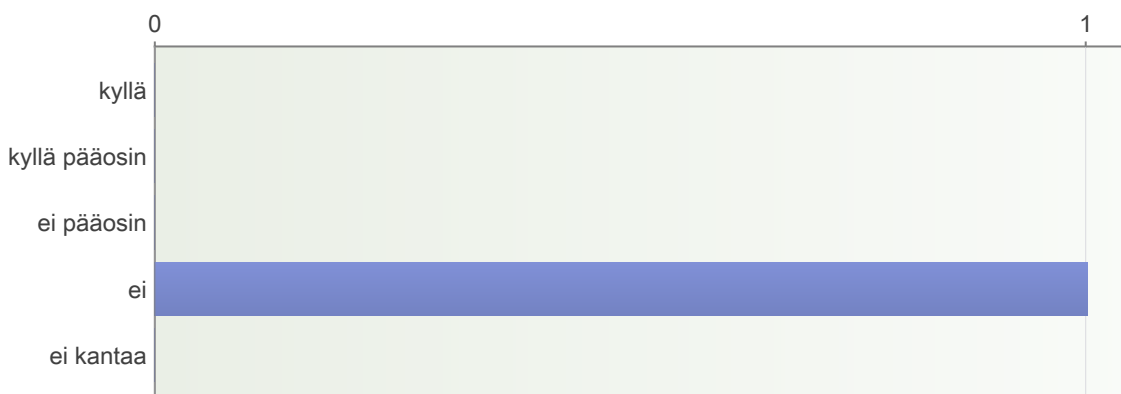
42. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelin myötä valinnanvapaus laajenee ja palvelunsaannin oikea-aikaisuus paranee tämän esityksen mukaan huomattavasti. Valinnanvapauslakiehdotuksessa esitetystä asiakassuunnitelmasta ja järjestäjän integrointivelvoitteesta huolimatta asiakassetelin laaja käyttö johtaa siihen, että useita eri palveluja tarvitsevan potilaan hoidon kokonaisuudesta ei vastaa enää kukaan. Valinnanvapaus on elementteineen erittäin vaikeaselkoinen ja voi tuottaa ainakin alkuvaiheessa asiakkaille ja potilaille vaikeuksia valita itselleen sopivia palveluita. Uusi malli edellyttää myös henkilökunnalle merkittäviä koulutustarpeita. Jo pelkästään uusien käsitteiden sisällön ymmärtäminen on jo nyt osoittautunut ammattilaisillekin haastavaksi, joten tavallisille kansalaisille se on todennäköisesti erittäin vaikeaa.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

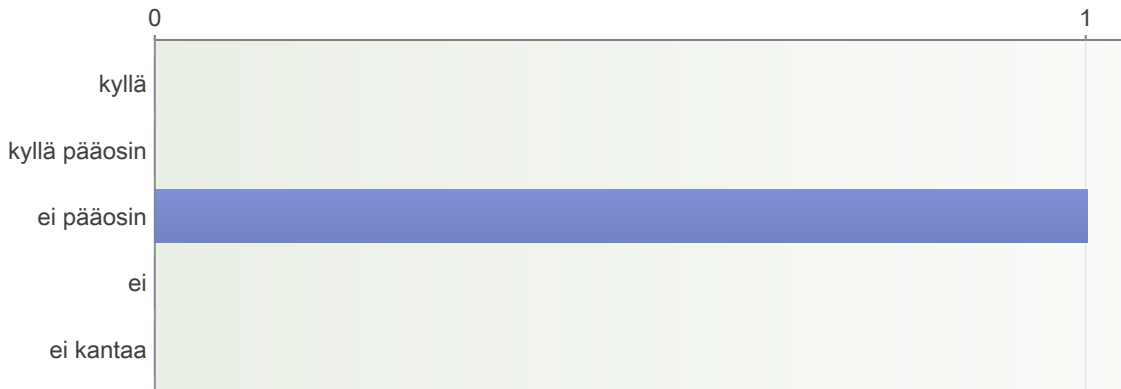
44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnalla tulisi olla itsehallinnon puitteissa oikeus päättää palveluista, joissa käytetään asiakasseteliä.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtaista budjettia käytetään asiakasryhmille, joilla on laaja tuen tarve. Ohjauksen tulee olla selkeää ja on varmistuttava, että asiakas ymmärtää palvelukokonaisuuden ja sen osa-alueet, joista tekee päätökset.

Henkilökohtaisen budjetin osalta tilanteen tekee erityisen haastavaksi se, että merkittävä osa sen käyttäjistä on toimintakyvyltään jollakin tavalla rajoittuneita, joten heillä tai heidän edustajillaan ei välttämättä ole riittäviä edellytyksiä vaikuttaa palvelujen toteutukseen.

Henkilökohtaisen budjetin säännökset soveltuisivat henkilökohtaista budjettia koskevaan rajattuun kokeiluun, mutta eivät pysyvän toiminnan pohjaksi.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Vastaajien määrä: 1

48. Vapaamuotoiset huomiot.

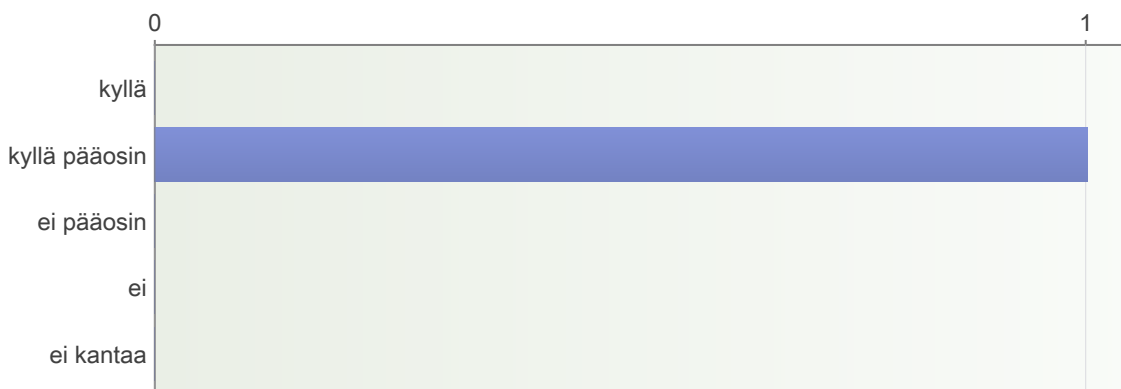
Vastaajien määrä: 1

- Ehdotuksessa on esitetty, miten asiakassuunnitelma tulee laatia palvelujen yhteen sovittamisessa. Sen laatimisesta vastaa yksi toimija, mutta haasteelliseksi muodostuu tilanne, kun tulee tarvetta erilaisiin palveluihin, jossa siirtymiä esim. suoran valinnan palveluista maakunnan liikelaitokseen tai sen palveluun. Kokonaisvastuu jää epäselväksi ja sen myötä mitä todennäköisemmin tehdään päällekkäistä työtä.

Tietojärjestelmien yhtenäinen toimivuus on ehdoton edellytys asiakassuunnitelman laadinnassa ja sen toteutumisen seurannassa. Näitä tietojärjestelmiä ei kaikeksi ole vielä olemassa.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

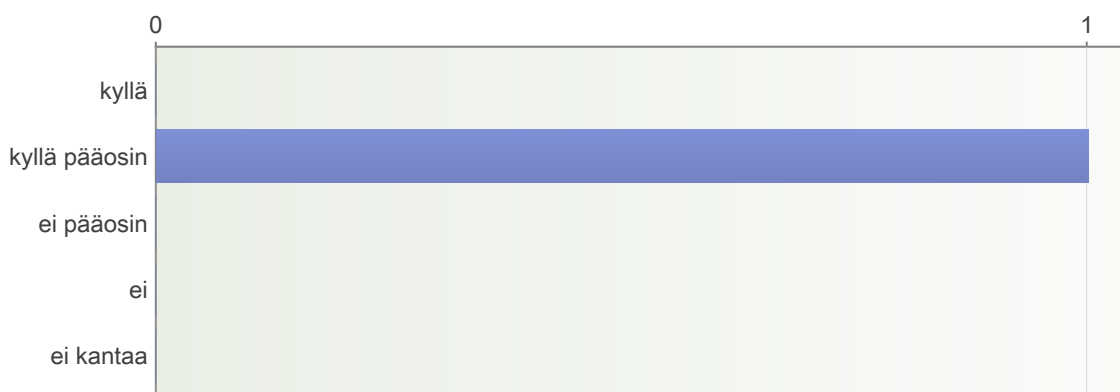
50. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Hallinnollinen työ varsinkin järjestäjän osalta lisääntyy merkittävästi (valvonta ja ohjaus) ja vaatii uudenlaista sopimusoikeudellista osaamista. Tämä sitoo runsaasti asiantuntijatyötä.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämismvastuun toteuttamiseen.

Vastaajien määrä: 1

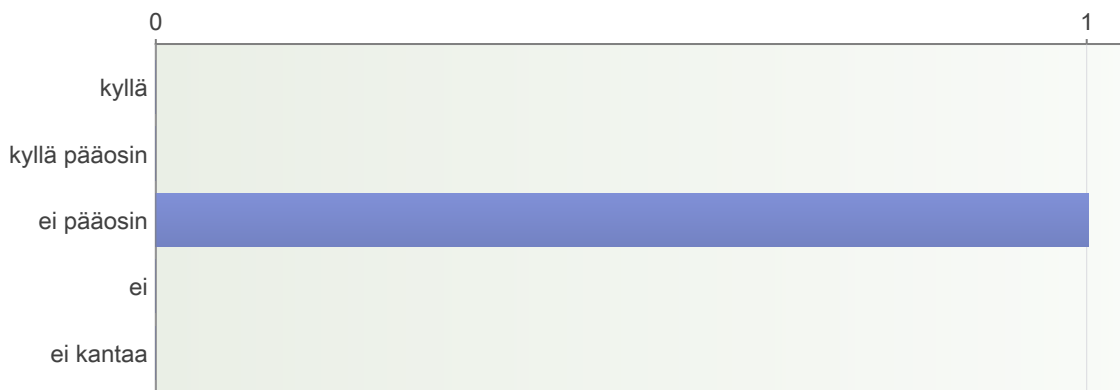
52. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vahvaa osaamista ja ammattitaitoisia tekijöitä tarvitaan. Tämä puolestaan aiheuttaa kustannuksia. Yhtenäiset valtakunnalliset tietojärjestelmät ovat välttämättömyys. Myös valtakunnalliset linjaukset ovat välttämättömiä tämänkin osalta, koska muuten riskinä on toiminnan erilaistuminen eri maakunnissa epätarkoituksenmukaisesti, mikä saattaa johtaa myös palvelujen kehittymiseen epätasa-arvoiseen suuntaan. Vastuut tulee määritellä tarkasti.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

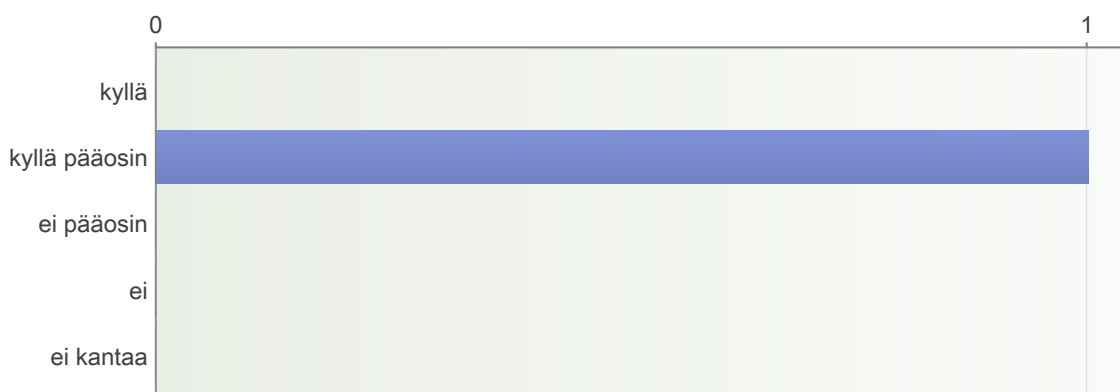
54. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakassetelin kohdalla maakunnalla on niukka ohjausmahdollisuus, sisältöön liittyen. Edellä mainittu kaventavat maakunnan ohjausmahdollisuutta. Suoran valinnan palveluissa ohjaus on helpompaa, koska maakunta voi asettaa palvelun kriteerit. Henkilökohtaisen budjetin osalta sekä sopimus että ohjaus ovat sekavia.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

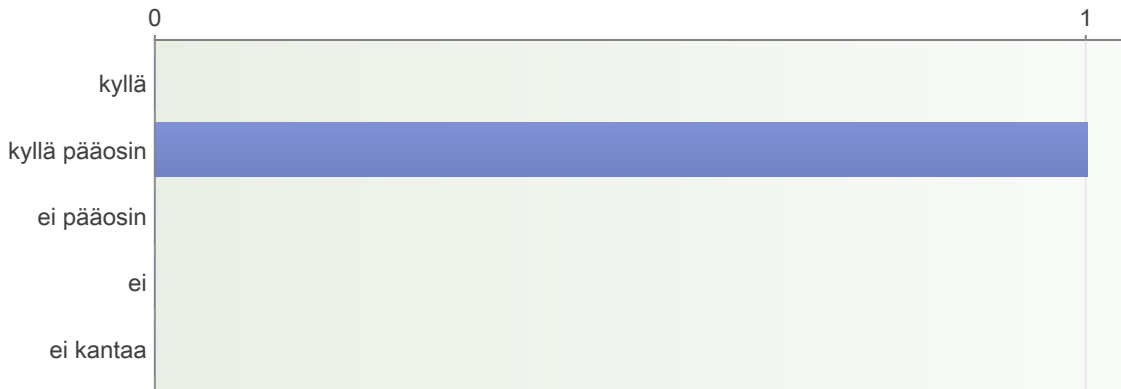
- Maakunnan mahdollisuus asettaa tuottajille asukkaiden palvelun tarpeesta johtuvia ehtoja ja tarvittaessa muuttaa niitä on kannatettava. Palvelutuotannon ohjaamisessa tarvittavien tietojen määrittely edellyttää järjestäjältä aivan uudenlaista johtamisosaamista, jotta saadaan aidosti saumattomat asiakasprosessit ja palvelukokonaisuudet. Palveluntuottajille annettavat velvoitteet raportoida tietoja, joiden perusteella asiakkaat voivat käyttää valinnanvapauttaan ja tehdä valintoja, ovat tarpeellisia.

Palvelun tuottajan velvoitteet voivat kuitenkin luoda kynnyksen palveluntuottajaksi ilmoittautumiselle, varsinkin pienten tuottajien osalta. Tuottajien velvoitteet karsivat jo toimivia yrityksiä ja nostavat pienten yritysten kynnystä markkinoille tuloon. Kyse on erityisesti tietojärjestelmiin liittyvistä vaatimuksista sekä raportointivelvoitteista.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhdyspinnat on otettava huolellisesti huomioon kun määritellään suoran valinnanvapauden maakuntakohtaisia toimijoita.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.
16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Vastaajien määrä: 1

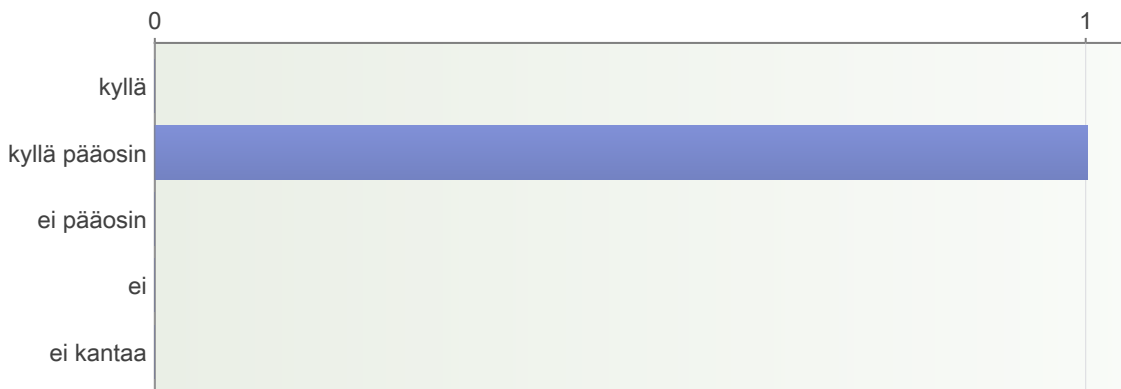

58. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

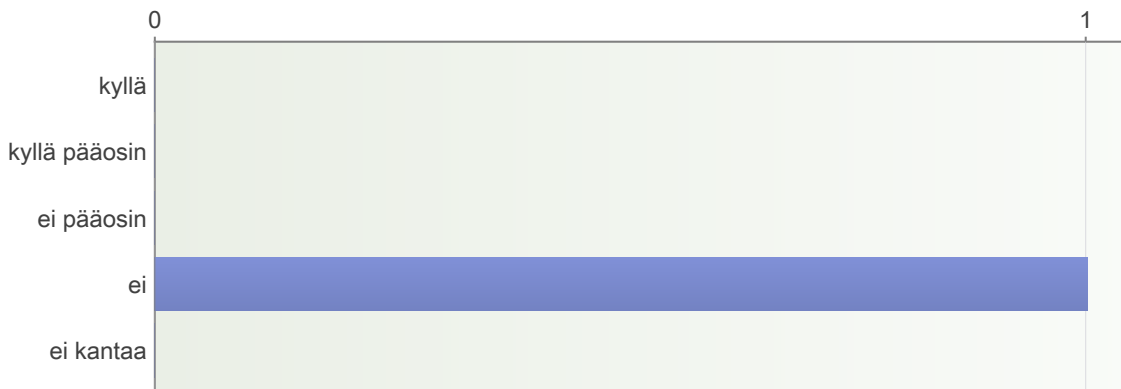
60. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Jättävät maakunnalle osittain mahdollisuutta korvausperusteiden määrittelylle. Kannustinperusteiset korvaukset varsinkin palveluintegraation vahvistamisessa on kannatettava ehdotus.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

62. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnan liikelaitoksen tulee ylläpitää sote-keskusta vaikka asiakkaita ei olisi. Tämä vaatii liikelaitoksen sote-keskukselta erilaista varautumista talouden näkökulmasta.

Maakunnan liikelaitoksen sote-keskuksella ja yksityisellä sote-keskuksella ei ole yhdenvertaisia toimintaedellytyksiä, sillä maakunta on järjestäjänä viimekädessä aina vastuussa siitä, että asukkaat saavat tarvitsemansa palvelut.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

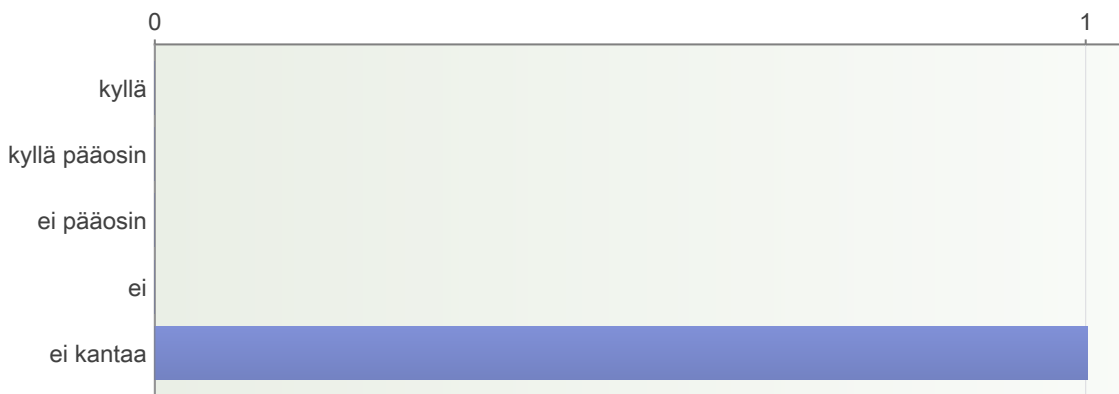
64. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Siirtymäsäännösten osalta on huolellisesti turvattava, ettei palveluaukkoja jää siirtymäsäännösten aikana. Vaiheistus sinänsä on kannatettava asia. Asiakassetelin käyttöönotto on vaiheistettu vuosille 2020-2022. Henkilökohtaisen budjetin käyttö alkaa 1.1.2020. Voiko tästä eriaikaisuudesta aiheutua ongelmaa? Kumottava palvelusetelilaki tulisi korvattavaksi siirtymäkaudella asiakaseteleillä niissä palveluissa, joissa palveluseteli ollut käytössä.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

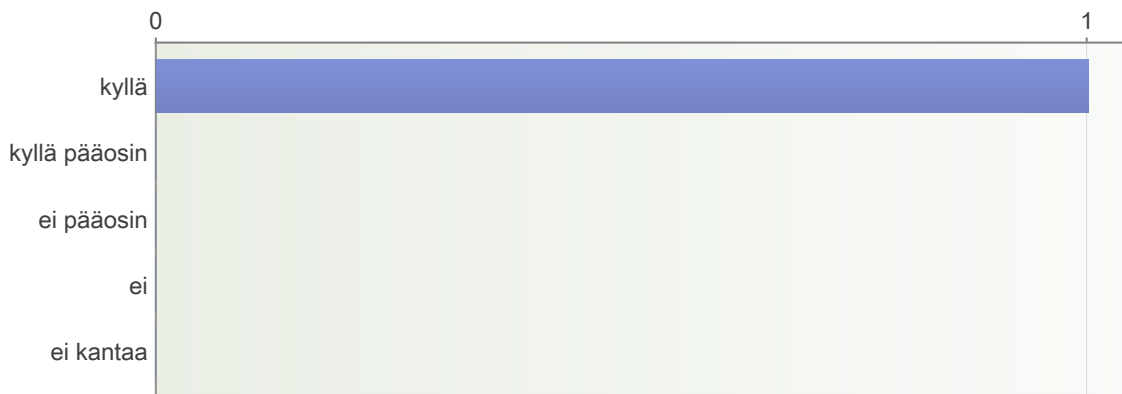

66. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Vastaajien määrä: 1

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Vastaajien määrä: 1

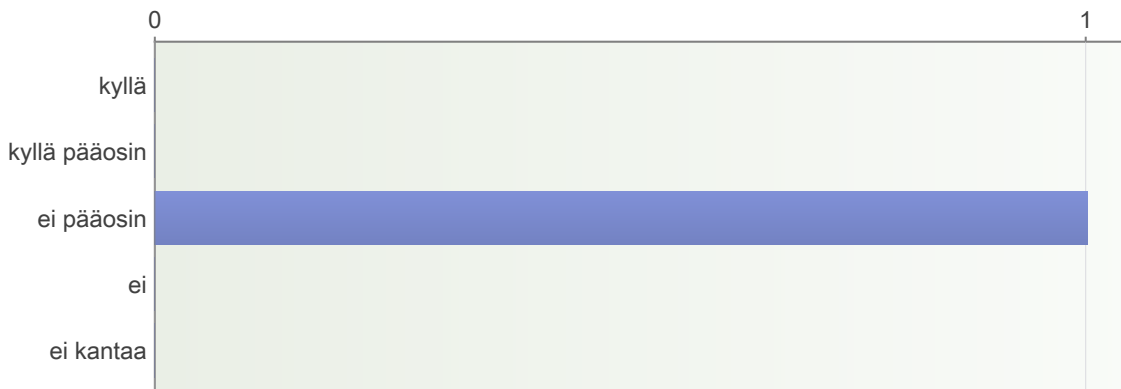
70. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Enemmänkin pitää olla huolissaan julkisen sektorin toimintaedellytyksistä, koska esitys asettaa ne monessa suhteessa altavastajaan asemaan.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

Vastaajien määrä: 1

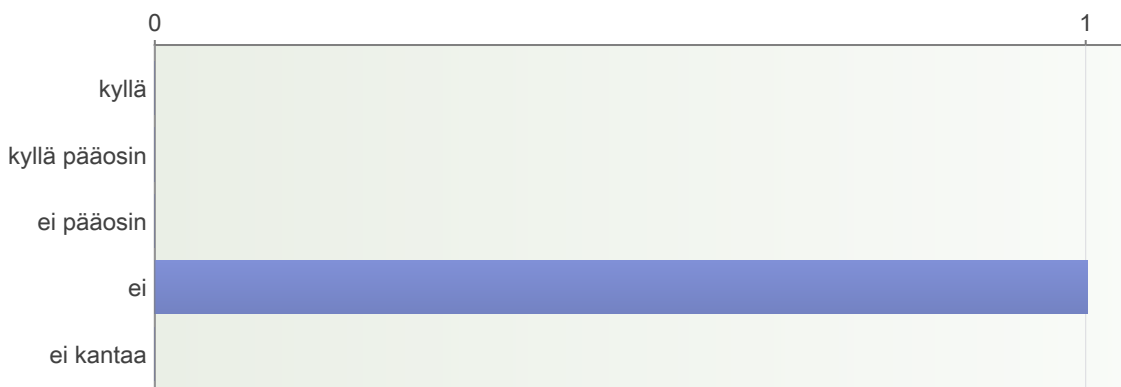
72. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Laissa tulisi selvemmin turvata pienten toimijoiden mahdollisuudet toimia markkinoilla. Asiakassetelipalvelut ja henkilökohtaisen budjetin palvelut ovat alueita, joissa pienillä tuottajilla on mahdollisuuksia tuottaa palveluita. Kokonaisrakenne on hyvin moninainen, joten pienillä yrityksillä saattaa teknisesti olla haastavaa toimia vaihtoehtona palvelua tarjoamassa. Tietojärjestelmiin liittyminen saattaa aiheuttaa pienille palvelun tarjoajille ongelmaa.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiehdotuksen eräänä keskeisimpänä haasteena on sen vaikutusten arviointi. Esityksen perusteluissa suoraan todetaan, että sen vaikutusten arviointi on hankalaa, koska monet sen yksityiskohdat ovat epäselviä ja täsmentyvät vasta jatkovalmistelun yhteydessä. Myöskään missään muualla maailmassa ei ole toteutettu vastaavaa uudistusta, mikä vaikeuttaa sen vaikutusten arviointia. Lain perusteluissa olisi ehdottomasti tarpeen arvioida sen vaikutuksia käytännön tasolla ja kuvata, millä keinoin niihin sisältyvät riskit voidaan välttää.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Kunnan rooli sote- ja maakuntauudistuksen jälkeen tulee olemaan monessa suhteessa oleellisesti toinen kuin tällä hetkellä. Vaikutusten arviointi on tässä vaiheessa mahdotonta, koska koko lakipakettiin liittyy vielä niin paljon epävarmuuksia.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Äitiys- ja lastenneuvolat: onko tarkoituksenmukaista, että äitiys- ja lastenneuvolapalveluita voidaan maakunnan niin päättäessä tuottaa asiakassetelillä. Ne olisi parempi pitää kokonaisuutena julkisen vallan tuottajan piirissä. Tällöin voitaisiin varmistaa universaalien palveluiden toteutuminen ja parempi lasten ja perheiden palveluiden yhteen sovitettu kokonaisuus. Perhepalveluiden kehittämisen näkökulmasta neuvolalla on suuri rooli perheiden tuen tarpeiden tunnistamisessa ja tuen piiriin ohjaamisessa. Mikäli palvelut hajautuisivat, miten varmistettaisiin riittävän laaja koko perheen tilanteen ja tuen ymmärtäminen?

Siirtyykö kaikki Kelan vastuulla oleva kuntoutus maakuntien päätettäväksi ja ohjattavaksi? Säilyvätkö myöntämiskriteerit mahdollisessa muutoksessa samana? Esimerkiksi, miten varmistetaan, että Kelassa kustannusvaikuttaviksi todetut kuntoutuskäytänteet kuten 1-3 vuoden mittaiset ns. pitkät psykoterapiat säilyttävät asemansa tulevaisuudessakin? Eduskunnan Mielenterveyspoliittisen neuvottelukunnan lausunnossa (09/12/2015) esitetään että psykoterapian saatavuutta tulee laajentaa työ- ja opiskeluaikäisten aikuisten lisäksi muille asiakasryhmille. Riskinä hyvää tarkoittavassa ehdotuksessa on siirtyä vähemmän vaikuttaviin kuntoutusmuotoihin kuten lyhytterapioihin, koska muutoin resurssit eivät riitä tarjonnan lisäämiseen.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Ei vastauksia.